

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelék.)

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca 7. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

A rákvész.

(Befejezés.)

A rákvész bakteriuma lényegesen különbözik az eddig ismert vízi bakteriumoktól, úgy alakra mint egyéb tulajdonságokra nézve. Külsőjükben pálcza-alakúak a mintegy $1\frac{1}{2}$ mikromilliméter hosszú s fél ilyen széles bakteriumok. Gelatinlapon 12 óra után apró, erősen átlátszó, de élesen határolt kolóniákat képeznek, a melyek 24 óra után terjeszkednek, miközben a szélek elmosódnak, a központon pedig sötét szemcsés zavarodás keletkezik. A harmadik naptól fogva a centrum még zavarosabb és szemcsésebb lesz, holott a széleken világos színű elvizenyősödött szegélyek jelentkeznek. Az oltás helyén a bakteriumok úgy a felületen, mint mélyebben is terjednek s az egyes kolóniák a gelatin folyósodása által hamarosan összefolynak és töleszerű mélyedést alkotnak, a mely tölesérben zavaros felhők, alján pedig szemcsés üllepedés észlelhető. Szaguk nincsen.

Mint említettett, a rákvész bakteriuma mellett egy másik, a gelatint nem folyósító, alak is gyakran mutatkozott, nevezetesen egy *micrococcus*, a mely tiszta tenyészetekben a rákra nézve szintén betegségerjesztőnek bizonyult, azonban amannál jóval lassabban fejlődik s még erősen virulens adagokban használva is, a rák pusztulásánál soha sem mutatja a fentebb leirt jelenségeket. Csupán az látszik, hogy a rákok lassan sorvadnak s a beoltást követő nyolczad napra $12-15^{\circ}$ C. vízben végre elhullanak. Ugy ebből, mint a már említett Bataillon-féle megfigyelésekből is az látszik, hogy a rákra nézve többféle veszedelmes vízbakterium van, a melyek esetleg nagyobb vérszt is okozhatnak, a mire nézve azonban további vizsgálatok adhatnak végleges feleletet.

Az előadottak szerint tehát kétségtelen, hogy a rákok tömeges pusztulását bizonyos, a vízben élő bakteriumok idézik elő. Igen, de szemben azzal a körülménnyel, hogy ez a vész csak egy bizonyos idő óta észlelhető, önként felmerül az a kérdés, hogy miért nem észleltek

ily epidémiákat azelőtt is, miért csak a mult század hetvenes éveitől fogva? Hiszen az illető bakteriumok kevés számmal bár, a vízben sok helyen kell, hogy meglegyenek és bizonyára a multban is megvoltak. Erre nézve a felelet alig állhat másban mint abban, hogy vizeink tudvalevőleg azelőtt természetes állapotukban tiszták voltak s csak az ipar fellendülése óta, nemkülönben a mióta rendszerré vált a városi fák-alanyagokat is azokba bevezetni, szennyeződtek be túlságosan, nem is szólva azokról a változásokról, melyeket medrük szenvedett a szabályozás folytán. Ma általánosan tudott dolog, hogy a vizek, a beléjük vezetett szennyeket, kiváltképpen a városok, a cukor-, keményítő- és szeszgyárak, a szeszfőzők, a sör- és cellulóze-gyárak stb. rothadásra hajló szerves eredetű szennyeit az ú. n. öntisztítás által feldolgozzák és azzal ártalmatlanná teszik. Ezen öntisztítás lényegileg biológiai folyamat, a mely tulajdonképpen a vizek bakteriumának tevékenységével indul meg. Ugyanis ezek a szerves hulladékanyagokra vetik magokat, s azokon, mint tenyészetükre alkalmas alanyon, tömegesen elszaporodnak s így saját fejlődésük által a szerves holt anyagokat élő bakteriumokká változtatva, ártalmatlanná is teszik. Azonban a bakteriumok más alsóbbrendű szervezeteknek, nevezetesen gombáknak, algáknak, rhizopodáknak, flagellátoknak, infuzóriáknak, gilisztáknak, kagylóknak, csigáknak stb. szolgálnak táplálékul, úgy, hogy ilyen módon a holt szerves hulladékanyag ismét élő állati testté alakul; a bakteriumok közreműködése nélkül tehát valósággal a szennyekbe fulnának.

Eme jelentős szerepüknel fogva, eddig jóformán csakis ezen áldásos tevékenységüket tartottuk szemelőtt és szinte megfeledkeztünk arról, hogy közöttük olyanok is akadnak, a melyek a hidegvérű állatokra, különösen a halra és a rákra nézve betegségnemzők lehetnek, a mint azt a rákra nézve fentebb kimutattuk, s a mint a halra nézve a bacterium salmonicida, a bact. piscicidum stb. képében már régebben ismeretesek. Ezen a hidegvérű állatokra nézve veszedelmes fajtaikat épp úgy elszapo-

rtottuk tehát a vizek beszennyezése folytán, mint a többi fajta vízi baktériumokat, nevezetesen azokat, a melyeknek a vizek öntisztító-képességét köszönjük. Igen, de a folyók medrének szabályozása által sokat vétettünk a tekintetben, hogy apasztottuk a baktériumokból táplálkozó alsóbbrendű faunát és florát, ezzel együtt pedig tág kaput nyitottunk a mindenféle fajta baktérium túlságos elszaporodására. Saját magunk adtuk tehát alkalmat arra, hogy a halakra és rákokra nézve veszedelmes száz és százféle fertőző-betegség csirái megteremjenek, következképpen a tömeges hal és rákpusztulásban saját munkánk gyümölcse érik.

De mint ismeretes, a rákok nemcsak a fertőzött vizekből vesznek ki, hanem az epidémia a tiszta vizeket is megfosztotta a rákállománytól. Ám ennek okát könnyű kimagyarázni abból, hogy a tömegesen fejlődő pathogen természetű vízi baktériumokat halak, madarak, rovarok stb. hatalmasan tenyésztik s bizony a tiszta, még fertőzetlen vizekbe is eljuttatják, a hol ha egy-két rák inficiálódott, lassanként az egész állományra is átragadhat. Mivel a rákok egymást is felfalják, a ragály ilyen módon is terjedhet, de terjedhet a víz folytán is, kiváltképpen ha már tömegesebben akadnak bennük az elhullott és bomlásnak indult állatok, mert azok révén a víz megtellik fertőző baktériumokkal. Említésre méltó, hogy a rákvész baktériuma, ha azzal halakat oltunk be, így pisztrángot, pontyot, vörösszárnyút szintén megtámadja, sőt 8—14 nap alatt el is pusztítja, előzőleg hatalmas kelevényeket fakasztván náluk az oltás helyén. Nincs tehát kizárva az sem, hogy a rákvész a megbetegedett és fertőzött halak husának rákok által való fogyasztása által is terjed. De megvan a lehetősége annak is, hogy egészséges halak, nyálkás külsejükhöz tapadó pathogen természetű baktériumokat szállítva tenyésztik a kórt. Talán éppen ebből magyarázható az, hogy miért terjed akárhányszor a rákvész víz ellen, s miért vetett annak határt hosszabb-rövidebb időre egy-egy gát.

Lássuk már most minő következtetéseket lehet mindezekből a gyakorlatra nézve levonni?

Bizonyára senki sem akarja a halakra és a rákokra tekintettel, bármily jelentősnek tartjuk is ezeket, vizeink ősi állapotát visszaállítani akarni. De már azt akarhatjuk, sőt egyenesen rajta kell lenni, hogy azok jobban meg ne fertőződjenek, s mindenütt ott, a hol lehetséges a fertőző anyagok megfelelő tisztítása által ártalmatlanná tétessenek. Hisszük és reméljük, hogy a közegészségügyi, valamint magok az ipari érdekek is a halászatnak segítségére lesznek a jövőben. Addig be kell érünk azzal, hogy erősen fertőzött vízfolyásokban hiába akarnánk rákot telepíteni, annak maradandó sikere mindaddig nem lehet, a míg a vízfertőzés miatt újabb fertőzési lehetőség fennáll. Ha nem is szüneteltetjük a rákoknak áttelepítését, de azt tervszerűen végezzük, s sohase erőltessük olyan vizek újbóli benépesítését, a melyek szerves anyagokkal fertőzve vannak. Hogy erre nézve megbízható alapot szerezzünk, ne mulasszuk el a kihelyezni szándékolt tenyészrásokból előbb egy kisebb mennyiséget e végből készített léczrekeszekben az illető vízbe sülyeszteni, s egy-két héten át megfigyelni. Ha kedvező tapasztalatok láttatják, hogy a víz a rákokra nézve megfelelő, akkor eresszük csak tömegesebben őket szabadon.

Fontos továbbá az is, hogy a lehetőségig mellőzzük a rákoknak túl messziről való szállítását, hanem igyekezzünk azt minél közelebb megszerezni.

És végül talán szabad azt is remélnünk, hogy annak

a felismerése miszerint a rákvész keletkezése elsősorban létfeltételeik erőszakos megváltozására vezethető vissza és hogy az állam, mely úgy az egész ipar, mint annak egyes ágai érdekében a közvizeknek nagymérvű megfertőzését szinte maga idézte elő, végre erkölcsileg kötelezve látja magát arra is, hogy a halászatra háramló ezen károk ellensúlyozása érdekében az eddiginél hatásosabb eszközökkel legyen a halászat segítségére.

Nemo.

~~~~~

Társulataink működése.

(Folytatás.)

A „Marosvízi“ társulat a Maros folyónak egész síkvidéki részére 8200 k. hold vízterületen alakult; e területet 20 szakaszra osztották; a bérbeadást szakaszonként foganatosítják, azonban még fennálló régi szerződések miatt az egyöntetű eljárást eddig meg nem valósíthatták.

Három ivadéknevelőhely berendezése a közel jövőben meg fog történni. A társulat a tilalmi idő megtartását saját hatáskörében szigoruan ellenőrzi; panasza azonban, hogy a közigazgatási hatóságok nagyon enyhén büntetik a kihágást elkövetőket s így egyáltalán nem veszik el kedvöket a jogtalan halászástól. További panasza a kenderáztatás ellen irányul, a mely a Maros mentén teljesen szabadjára folyik az élő vízben s a társulat e tárgyban való felszólamlásainak a járási hatóságoknál semmi eredménye nincs.

A hatóságok közömbössége ellen nem az első, nem is az utolsó panasz! — A Maros felsőbb szakaszán fel a forrásvidékig csak újabban alakultak meg, vagy vannak alakulóban a halászati társulatok.

Említést érdemelnek még a Tisza és mellékfolyói mentén a töltések által elvágott holt kanyarulatokon alakult társulatok. A folyók halászatára annyiban vannak befolyással, hogy a közvetlen közelben lévő holt ágakban is rendszeres üzemeltetést léptetvén életbe, az orvhalászatra kínáló alkalmat csökkentik. Önmaguk egyébként sokkal kedvezőbb helyzetben vannak a folyókon alakult társulatoknál, mert vízterületük különálló, zárt vízszertű jelleggel bír s így gazdálkodásuk is teljesen független s így sokkal intenzívebb is lehet. E társulatok azonban mind újabban alakulván meg, működésük eredményéről még nem igen szólhatunk.

II. A Dunán és a Dunaágakon a Drávatoroktól felfelé az ország határáig 13 társulat van.

A legelső „Dunaszekcső-drávatoroki“ társulat már 1895-ben megalakult alapszabályai s üzemterve azonban csak 1899-ben hagyattak jóvá. Vízterülete 10,203 k. hold.

Az első két évben alig volt a törvény és az üzemtervben megállapított tilalmi idő megtartása észlelhető; mióta azonban a társulat két külön halcsőszet tart s a csendőrség is kezére jár, a hivatásos halászok beletörődnek az új rendbe s csak az orvhalászokkal van baj. A halállomány „számbavehető“ nagyobbodását azonban nem észlelték, bár elismerik, hogy a „tilalmi idő“ után kifogott halak nagyobb méretűek az azelőtti években ugyanazon időszakban kifogott halaknál. — A társulati tagok évi hozzájárulása az ügyviteli költségek fedezéséhez k. holdanként csak 4 fillér.

A hullámtérre vonatkozólag ugyanaz ennek a társulatnak is a véleménye, mint a Szolnokvidéki felső-tiszai társulatnak. Rámutat a törvényben megállapított fajok szerinti tilalom hiányosságára s annak gyakorlati végre-

hajthatlanságára. A hálóba különböző méretű s fajú halak jutnak s így a dolog természetében van, hogy a halász, ha azokat már kifogta, szét nem válogatja őket, már azért sem, mert éppen a finom fajok oly kényesek, hogy visszadobáskor elpusztulnak.

„A törvénynek ezen hiányosságát nem lehet a társulati intézménnyel s a társulatok üzemterveinek rendelkezésével pótolni. Eltekintve ugyanis attól, hogy a nagyközönség idegenkedve fogadja a társulatoknak a törvény tiltó rendeletein túlmenő tilalmát és éppen azért azokat kellő módon nem is respektálja, a társulatok tilalmai csak szűk térre, t. i. azon vízterületekre szólnak, a melyek a társulat kötelékébe tartoznak s így ezen víz áradása alkalmával pontosan meg nem állapítható határokon túl szabadon üzik a halászatot.“

„Ebből aztán az az anomalia áll elő, hogy a társulati tagok, a kik a halállomány emelése érdekében önmaguk állítanak fel önmaguk számára tilalmakat, nem maguk élvezik ezen tilalmak hasznát, hanem a szomszédos ártéri birtokosok, — legtöbbszörre volt úrbéresek — a kikre a törvény csak részleges tilalmat állapít meg.“ Hozzátehetjük mindjárt azt is, hogy ezt a részleges tilalmat senki sem tartja meg. Ime, ismét gyakorlati adat az általános tilalom törvénybe vételére! A törvényes tilalmi időt a társulat az ottani viszonyok szerint túlhosszúnak tartja s elegendőnek vélné május 1-től június 15-ig, de természetesen mint az árterekre is kiterjedő általános tilalmat, a melyet „teljes hatálylyal“ lehet ellenőrizni.

Szót emel a társulat az ellen is, hogy Horvátországban a „halászati törvény tilalmát sem nem ösmerik, sem meg nem tartják“. Így természetesen a magyarországi szomszéd birtokosságnak nem nagy a kedve a kimélethez. Hát bizony ezen segíteni kell, mert mégis csak különös dolog, hogy Szerbiával, Romániával már éppen megkötöttük a Duna halászatára vonatkozó egyezményt, csak éppen Horvátországgal — a magyar birodalom határán belül — nem tudunk boldogulni.

A következő „Fajszt-báttai“ társulat 1895-ben alakult meg 6324 k. hold területen. Teljesen rendezett viszonyokat teremtett és a halállomány emelése érdekében a Tolna alatti holt Dunaág mellett halivadéknevelő-tavat létesített, a melynek költségeire a földművelésügyi miniszterium részéről 2000 korona segélyben részesült. A társulati tagok évi hozzájárulása a költségek fedezéséhez k. holdankint 10 fillér. A bérletek egyöntetű lejáratát 1904. január 1-vel érik el.

A felső szomszéd „Dunaföldvár-bátyai“ társulat szintén 1895-ben alakult 7334 k. hold vízterülettel, működése azonban teljesen szünetel; közgyűlést évek óta nem tartott.

Természetes tehát, hogy a következő „Érd-dunaegyházi“ társulat, a mely 1896-ban alakult 8514 k. hold vízterületen, a szomszéd társulatok ellen panaszkodik. Ez a társulat valóban dicséretreméltó buzgalmat fejt ki az orvhalászat üldözésében, a mire, sajnos, a fővárosi piac közelsége miatt túlságosan bőven van alkalma. Igen életrevaló eszme az igazgatói jelentésben a *folyamrendőrség*, a mely megfelelő vízijároművekkel ellátva tényleg képes volna a vizen is rendet teremteni. Manapság az a parton álló őr teljesen tehetetlen a Duna közepén garázdálkodó orvhalászokkal szemben. A társulat a maga részére egy csolnakot már be is szerzett s azt a csendőröknek s pénzügyőröknek is rendelkezésére bocsátja az orvhalászok üldözése céljából. A tiltott időben fogott halmak a fővárosba való csem-

pészésére a vontató-gőzösök uszályhajói szolgálnak. Az orvhalászok, megegyezve az uszályok kormányosaival, egyszerűen odaakasztják a hallal telt bárkát. A vásárcsarnokban ez a hal aztán mint romániai eredetű árú kerül eladásra, annál könnyebben, mert a származási bizonyítványok ellenőrzése nagyon lanya.

A társulat egyáltalán panaszkodik a hatóságok nemtörődömsége miatt. Ráczalmáson *mezei csöszöket értek rajta a csendőrök az orvhalászaton*. A községi piacokon semmi ellenőrzés nincs.

Kiméleti tere kettő van a társulatnak s a „Soroksári dunaági“ társulat által létesített ivadéknevelő-telep fenntartásához felerészben hozzájárul. A tagok évi megterheltetése kat. holdanként 6 fillér. A földművelésügyi miniszteriumtól 1902-ben 150 korona készpénzbeli segélyt kapott.

Ezzel a társulattal párhuzamosan a soroksári Dunaágon alakult meg 1897-ben a „Soroksári-dunaági“ társulat 3000 k. hold vízterületen. Az orvhalászokkal szintén sok a baja. Nagy akadálya volt a halállomány emelkedésének az is, hogy a Dunaágot a Budapest környékbeli petroleumgyárak nagy mértékben fertőzték; e tekintetben azonban, éppen a társulat közbenjöttére, lényegesen javultak a viszonyok.

A szigetbecsei holtágot ivadéknevelő-telep céljaira rendezték be; a költségek fedezésére a földművelésügyi miniszterium 1600 korona segélyt adott. A társulati tagok évi járuléka k. holdanként 4 fillér.

Az 1897-ben megalakult „Budapestvidéki“ társulat igen szomorú dolgokat tár fel, a melyekből csaknem az következtethető, hogy éppen a fővárosban, s a főváros vidékén legnagyobbak a halászati törvényvel szemben üzött visszaélések. Tényeket sorol fel az igazgató, mint személyes tapasztalatokat, a melyek a legszigorúbb intézkedéseket tennék szükségessé. A budapesti államrendőrség, a csendőrök, pénzügyőrök és csöszökök egyáltalán nem tudnak arról, hogy halászati tilalom van s hogy azt nékik ellenőrizniök is kellene. A vásárcsarnokokban s a piacokon nyíltan árulják a halat a tilalmi időben, a nélkül, hogy valaki származásával törődnek; ezért szükségesnek tartja a vadászati törvény mintájára a tilalmi időben a halászat megtiltását is. A társulat vízterülete 9716 k. hold; a tagok évi járuléka k. holdanként 2 fillér.

Az „Esztergomi“ társulat 1898-ban alakult meg 5729 k. hold vízterülettel. Abban az előnyös helyzetben lévén, hogy ennek a területnek túlnyomó nagy része egy birtokos, az esztergomi érsekség, kezén lévén, a rendszeres tilalmakat megtartó üzemet könnyű szerrel megvalósíthatta a nagyrészt egy uradalomtól függő bérlők között.

A fogassüllő-ikrák eddigi kihelyezése a hozzá fűzött reményeknek teljesen megfelelt, mert az értékes halfaj szaporodását ma már az egész vonalon észlelik. A muzslai holt Dunát ivadéknevelőtelep céljaira szándékoznak berendezni. A tagok évi költségjáruléka k. holdanként 4 fillér.

A „Komáromi“ társulat 1895-ben alakult 4049 k. hold vízterülettel. A társulat két oldalágat kiméleti térnek használ fel; az ezért járó évi 180 korona bér megváltását a földművelésügyi miniszteriumtól segélyképen kapja. A bérleteket 1903. január 1-től kezdődőleg egysejtesíti.

A „Győrvidéki“ halászati társulat 1895-ben alakult meg 7290 k. hold vízterülettel, a melybe a szigetközi Kis-Duna egy része is beletartozik.

hát végre is mondják meg azok a halászbérlők, mi az a kár, a mit a tilalom okoz s a mit ők megosztani szeretnének? Sokan, nagyon sokan vagyunk más meggyőződésben s a tilalmakat igen hasznos dolognak tartjuk, különösen ha azok megtartását valóban el tudjuk érni; mert a helyes tilalom tulajdonképp védelem s mint olyan a legszükségesebb eszköz a halállomány fenntartására s gyarapítására s a legnagyobb biztosíték a víz kiszárolása ellen.

Védeni kell azt a halat addig, a míg fajfentartásáról nem gondoskodhatott s az alatt, a míg arról gondoskodik, vagyis szaporít. A kis halat és az ívó-halat kifogni nem szabad. Ez minden halászati törvényben a halak élettanából folyó alapelv. A fogási tilalomnak azonban, a gyakorlatban nem lehet az a célja, hogy minden halmak az ívását biztosítsa, hanem csak hogy lehető sok hal ívhasson meg; elég tehát, ha csak a legnagyobb ívás idejére terjed az eddiginél esetleg rövidebb tartamban. De akkor aztán valóban békében is kell azt a vizet hagyni mindenkinek és mindenhol; a tilalomnak általánosnak kell lennie az egész vizen.

Felhozza, hogy a törvény általános tilalmat nem ismer; azt csak a halászati társulatok hozták be. Meg vagyunk róla győződve, hogy cikkiró is igen jól tudja, hogy miért hozták be. Ma már senki sem vitatja, hogy gyakorlatban csak az általános tilalom hajtható végre, csak az ér valamit; különösen bérleti rendszer mellett! A törvény nem rendelhet általános tilalmat, mert az egész országra szól s az országban honos, gazdaságilag fontos halfajok ívási ideje igen különböző időszakokra esik. Vidékenként, halászatilag egytermészetű vizeken azonban, egy időben ívó halfajokról lévén szó, az általános tilalom elrendelésének nincs akadálya s nagyon okszerűtlenül járnának el a halászati társulatok, ha a tilalmazásnak ezt az egyedül gyakorlati értékű módját nem alkalmaznák. Kifogáskép említi Uzsleber úr, hogy a Duna mentén egyes jogtulajdonosok, a társulatba be nem lépve, azok vízterületén az általános tilalmat a szomszédok kárára sem nem ismerik, sem meg nem tartják. Hát ha ez így van, akkor rosszul van. De az is bizonyos, hogy törvénytelenül van. Egyetlen egy társulat sem alakult nálunk úgy, hogy egyes jogtulajdonosok állottak össze a maguk jószántából, hanem a törvény 15. §-a alapján a miniszter határozta meg azokat a vízterületeket, illetőleg szakaszokat, a melyeken a halászat a törvény 14. §-a értelmében csak társulás útján gyakorolható. Az ilyen vízterületen vagy folyószakaszon a jogtulajdonosok közül senki sem vonhatja ki magát a társulat kötelekéből sem, a társulat által megállapított általános tilalom kötelezettsége alul. Az talán megeshetett, hogy egy birtokos neve az érdekelttségi kimutatás összeállításánál tévedésből kimaradt; ezen azonban egyszerű felszólamlással lehet segíteni.

Épp úgy nem mond semmit az az erősen hangsúlyozott állítólagos visszásság a Dráva mentén sem. A Dráva, mint a hogy részben a Duna is, határfolyó. Ezekre vonatkozólag a mostani törvény 71. §-a felhatalmazza a minisztert, hogy a mennyiben azokon a szomszédokkal a halászat egyöntetű gyakorlatát illetőleg egyezsége jutni nem sikerül, a törvény alól kivételeket engedélyezhessen. Ennek következtében az országos határt alkotó folyókon halászati társulatok nem is alakultak; ott nincs is általános tilalom.

Uzsleber úr a szerinte „káros“ fogási tilalmak helyett a halak védelméről a kiméleti tereket ajánlja oly módon, hogy váltakozva jelöltetnék ki a víznek egy-egy szakasza,

a melyen a halászat tilos volna május 1-től szept. 31-ig. Azt állítja, hogy az ívó hal majd mind oda megy megívni, a hol nyugodtan maradhat — és évenként más-más helyre? Mint tapasztalt halász, nagyon jól tudhatja, hogy a hal nem oda megy megívni, a hol nyugalmat talál, hanem az íváásra alkalmas helyre. Hiába hagyja a pontyot a meder közepén békében, az ugyan ott meg nem ívik; annyira nem, hogy ha más helyre — sekély meleg vízbe — nem juthat, a le nem rakott ivartermék visszafejlődik testében. Épp így minden más halmál is, ha az ívás ideje alatt alkalmas helyre nem talál.

A mit Uzsleber úr ajánl, az a víznek ugarszerű művelése s a kimélet szempontjából semmi értelemmel sem bír. A kiméleti terek elsősorban íváásra alkalmas helynek kell lennie; az ilyen helyek pedig a folyónak éveken át ugyanazon részén vannak, tehát bizonyos határig állandóak. Kijelölni igen könnyű ezeket a helyeket s azt a halászati társulatok könnyű szerrel meg is tehetik. De ezek a helyek az okszerű halászatnál fokozottabb gondozást is igényelnek; ezt a gondozást pedig elsősorban a legfőképpen érdekelt bérlőktől várjuk — sajnos, mostanáig hasztalanul!

A kiméleti terekkel nem pótolni kell a tilalmakat, hanem azokat kiegészíteni. A meglévő anyag védelméről kívül — a mi elsősorban a bérbeadó érdeke — annak az anyagnak gyarapításán is munkálkodnunk kell, ez már aztán a bérlőnek legfőbb érdeke. Ennek a munkálkodásnak a kezdetét jelenti a kiméleti terek gondozása s folytatását az intenzívebb ivadék-nevelés megfelelő ivadék-nevelő helyek berendezésével. Mindennek elsősorban a bérlők látják hasznát, elsősorban tehát ők teygenek valamit.

Erre ugyan nem nagy bennök a hajlandóság. A mint, hogy a kubikgödörök lehalászásának munkáját is elhárítja a halászbérlőkről, Uzsleber úr. Nagyon sok szó esett már e helyen is a kubikgödörökről; arról is, hogy a szabályozó társulatoknak minő kötelezettségük volna az elkövetett hiba jóvátevése.

De az a tény, hogy az ivadék milliószámra pusztul el ezekben a gödörökben a halászbérlők szemeláttára s ők egyáltalán semmit sem tesznek annak az ivadéknak megmentésére, élénken jellemzi, mennyire elfogultak s rövidlátók saját önző érdekük védelmezésében. Hát ugyan kinek javára esik az a folyóba visszahelyezett apró hal? Ha észszerűen dolgoznának, az ártéren maradt minden legutolsó kis halat össze kellene szedniök bérelt vizeik behalásztására; persze nem akkor már, a mikor félig élettelenek. Hogy ez rettenetes költségbe kerül s lehetetlen is? S csodálatosképp csak a bérlőknek, másnak nem? Ott a példa a Tisza mentén. Ha ott meglehet csinálni, meglehet a Duna mellett is. De a dolog úgy áll, hogy ha már kihalásszák a bérlők azokat az apró halakat, akkor inkább viszik s — eladják potom áron, mert hát jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok!

Az meg már igazán feltűnő dolog, hogy cikkiró a halászejegyekkel úzótt visszaélések megakadályozására a meglévő vagy tervezett intézkedéseket túlságos szigorúaknak tartja, mert hát a halászat nem — sport, mint a vadászat. Hát mi ellen van kifogása Uzsleber úrnak? A vadászejegy ára egy évre 24 korona, a halászejegyé 4 korona; a vadászatnál segédszemélyzet számára kivétel nincs, a halászatnál pedig 1 koronás jeggyel halászhat bárki ily címén. Hát még ezt sem akarja Uzsleber úr szigorúan ellenőriztetni? Akkor aztán csak-

nagyobb, mint náluk Csehországban vagy Sziléziában. Évről-évre látta, hogy mint terjed ez az üzem nálunk, a mióta az újításokra különben nehezen hajló magyar gazdaközönség szélesebb rétegei megismerték az intenzív halaszgazdaság mibenállását.

Alig egy évtized alatt közel 12,000 k. holdon csináltak tógazdaságot olyan sikerrel, hogy immár több mint 10,000 q. pontyot és süllőt visznek onnan piacra.

Bármint kicsinyelje is valaki mai haltermelésünket, annyit lehetetlen elvitatni, hogy az gazdasági életünkben gyökeret vert s fejlődésének mai aránya mellett is terebélyes fává lesz nemsokára. S ez éppen az, a mitől Carpió tart s a mit czikke, illetve javaslata által megakasztani szeretne. Személyesen ismer nálunk oly tenyésztőket, a kik szintén keresik a tógazdaságra alkalmas területeket. Ezeknek a versenytársaknak leszerelésére van szánva az a naiv állítás, hogy az újonnan tóvá alakított területek hozama hamarosan felére csökken az eredetinek. Nem tudjuk Carpió túlságos igyekezetének avagy ijedtségének tudjuk-e be, hogy figyelmen kívül hagyja azt, hogy azok, a kiknek ezt a maszlagót szánta, régen túl vannak a tanuló éveken. Tudásuk és hosszú gyakorlatuk folytán éppen az ellenkezőről vannak ők meggyőződve, csak úgy mint mindazok, a kik a dolgok lényegét ismerik. De ugyanezért nem reagálnak ők fogyasztóképeségünk csekélységéről, valamint a román importról felhozottakra sem.

Mindenki tudja azt minálunk, hogy sok tekintetben kereskedelmünk szervezetlensége oka annak, hogy ma még a ponty is 80—100% drágább, mint a marhahús, holott a tápláló értékek alapulvételével fordítva kellene lenni. Kizárólag ez az oka annak, hogy a ponty nem bír érvényesülni és közfogyasztás tárgyává lenni. Lényegesen megváltozik azonban a helyzet, ha a közvetítés is javul, mert okvetlenül olcsóbbá lesz az árú. Az olcsóbbodás folytán ugyanis nagyban emelkedik a kelen-dősége, és a mainál tizszer ekkora készlet is biztosan elhelyezhető lesz. Ám a jobbulásra nézve az előjelek nem hiányoznak s hogy ennek első sorban az élő ponty látja majd hasznát, az abból következtethető, hogy a magyar ember a nem élő anyaghoz csak a legnagyobb kényszerűség esetén nyul.

Ugyanaz a körülmény a román behozatal veszedelmét is nagyban apasztja. Nem is szólva arról, hogy bármily közel essen is hozzánk Románia, megfelelő vám alkalmazásával, módunkban van a beözönlést fékezni, ki kell emelnünk, miszerint eddig onnan hozzánk kerülő árú majdnem kivétel nélkül jegelt halból állt.

Az a kevés pedig a mi élve jutott idáig, kényszerűségből maradt itt, mert nem volt tovább szállítható a Duna beállása miatt. De akkor is az illető vállalkozók oly szomorú tapasztalatra jutottak, a mely meglehetősen kedvüket szegte. Veszteségre a románok sem szeretnek dolgozni, pedig az ő árújuk nem bírja el a nagyobb vámot.

Legyen tehát nyugodt Carpió úr, javaslata nálunk senkit sem bír megijeszteni. Ha szomszédainknak tet-szeni fog majd halaink ellen védekezni, azt meg nem akadályozhatjuk; de ne feledjék, hogy résen állunk mi is és a viszonyosságra tekintettel jogunk lesz nekünk is mindazt megtenni, a mit érdekeink védelmére szükség-ségnek tartunk.

Landgraf János.

~~~~~

—o VEGYESEK o—

Vizfertőzés. Jászberényből írják, hogy a Zagyva folyó vize Hatvantól majdnem Szolnokig meg van fertőztetve, úgy hogy azt a zagyvaparti városok, községek és puszták lakossága sem ivóvíz gyanánt, sem pedig itatásra nem használhatja. A fertőzés következtében a halak is kipusztultak a Zagyvából. Jászberény város polgármestere panaszt tett a hatvani cukorgyár ellen, mely állítólag a vízfertőzést okozta s a vízjogi törvény 24. szakasza alapján, mely szerint a vizeknek ártalmas anyagokkal való megfertőztetése tilos, hatósági intézkedést kért.

Ugy tudjuk, a földművelési miniszter Heves és Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyei alispánokat bízta meg a vizsgálat teljesítésével azzal, hogy eljárásukról sürgősen jelentést tegyenek.

Hasonló panaszok érkeztek hozzánk Diószegről, a nagyszombati cukorgyár ellen. A mint a gyár üzemét megkezdte, néhány nappal már mutatkoztak a dög ött halak. Két Dudvágmenti község előljárósága a tényállásról jegyzőkönyvet vett fel, hogy a további eljárásra nézve alapot nyújtson az illetékes hatóságnak.

4000. sz. 1903.

HIRDETMÉNY.

A hodrog-monostorszeghi határban fekvő kincstári Duna és mocsárhalászati jog 1904. évi január hó 1-től 1908. évi deczember hó 31-éig terjedő 5 évi időtartamra, évi 6036 korona kikiáltási haszonbér mellett, az apatini m. kir. erdőhivatal irodájában 1903. évi november hó 9-én délelőtti 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen bérbeadni fog.

Az árverési és szerződési feltételek alulírt hivatal és a bezdáni m. kir. erdőgondnok-ságnál a hivatalos órákban megtudhatók.

APATINBAN, 1903. október 20-án.

M. kir. erdőhivatal.

4084. szám. 1903.

HIRDETMÉNY.

A Dantova község határában 9979. és 9980. kat. hr.-szám alatt fekvő

22 hold 364 □-ölnyi régi dunameder, az ezen gyakorolható halászati joggal

együtt az apatini m. kir. erdőhivatal irodájában 1903. évi november hó 16-án d. e. 9 órakor megtartandó nyilvános árverésen 2000 korona kikiáltási ár mellett örök áron eladatni fog.

A vételár a szerződés megkötésekor egyszerre készpénzben lefizetendő.

Az árverési és szerződési feltételek alulírt erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtudhatók.

APATIN, 1903. évi október hó 24-én.

M. kir. erdőhivatal.